

23 FEB. 2012

Det kongelige Helse- og omsorgsdepartement
Det kongelige Kunnskapsdepartement

Nittedal kommune	
Arkivsak nr. 12/00799	Dok.nr. 1
Saksbeh.	Kopi til
23 FEB. 2012	
Emnekode	
Objektkode	

Se vedlagte adresseliste

Deres ref

Vår ref
200905324-/BAADato
17.02.2011**Rutiner for legemiddelhåndtering i barnehage, skole og skolefritidsordning**

Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet har sammen utgitt Rundskriv I-5/2008 *Håndtering av legemidler i barnehage, skole og skolefritidsordning*. Rundskrivet beskriver ulike praktiske og rettslige sider ved håndteringen av legemidler i barnehage, skole og skolefritidsordning (SFO). Det fremkommer i rundskrivet at departementene ville jobbe videre med en eventuell fremtidig lovregulering.

Departementene har i første omgang i fellesskap utarbeidet nasjonale rutiner for legemiddelhåndtering i barnehage, skole og SFO. Rutinen beskriver hvordan legemiddelhåndtering praktisk kan foregå, herunder hva avtalen mellom foresatte og barnehage/skole/SFO bør inneholde. Videre er det satt opp hva foresatte, barnehage/skole/SFO og helsepersonell bør sørge for ved bruk av de nasjonale rutinene. Departementene har også utarbeidet forslag til avtale som kan inngås mellom foresatte og virksomheten. I tillegg er det utarbeidet tre skjema som kan benyttes. Dette er skjema for medisinoversikt, skjema for utlevering av medisiner fra barnehage til barnet og fra skole/SFO til eleven og skjema for mottak av medisiner fra foresatte til barnehage og skole/SFO. Vedlagte rutiner og skjemaer er veiledende, men departementene oppfordrer til at rutinene benyttes og eventuelt justeres etter lokale behov.

Med hilsen

Jør Ann Helen Elgseth
for Johan Raaum (e.l.)
ekspedisjonssjef

Petter Øgar
Petter Øgar
ekspedisjonssjef

Vedlegg:

Rutine for medisinerings av barn i barnehage og elever i skole/SFO

Avtale om medisinerings av barn i barnehage og skole/SFO

Skjema – Medisinoversikt

Skjema - Utlevering av medisiner fra barnehage til barnet og fra skole/SFO til eleven

Skjema - Mottak av medisiner fra foresatte til barnehage og skole/SFO

Adresseliste

Kommuner

Fylkeskommuner

Privatskoleorganisasjonene

Fylkesmenn

KS - kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon; Postboks 1378 Vikka; 0114 OSLO

Utdanningsforbundet; Postboks 9191 Grønland; 0134 OSLO

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon; Mariboegate 13; 0183 OSLO

Private Barnehagers Landsforbund; Postboks 23 Stormyra; 8088 BODØ

Foreldreutvalget for grunnopplæringen; Postboks 9360 Grønland; 0135 OSLO

Foreldreutvalget for barnehager; Postboks 9360 Grønland; 0135 OSLO

Den norske legeforening; Postboks 1152 Sentrum; 0107 OSLO

Norsk Sykepleierforbund; Postboks 456; 0104 OSLO

Svein Charles Larsen; St. Olavs vei 144; 5063 BERGEN

Diabetesforbundet

Utdanningsdirektoratet; Postboks 9359 Grønland; 0135 OSLO

SKJEMA FOR MEDISINOVERSIKT

Barnets navn: _____ Født: _____

Barnehage/skole: _____

Avdeling/klasse: _____

Navn på medisin som skal gis:	Tidsperiode (til/fra)	Dose	Styrke og form ⁱ	Opplysninger. Hvordan skal medisinen gis:

Medisinsk tilstand (relevant info om sykdomstilstand, ev symptomer):

Medisinens virkninger og ev. bivirkninger (se individuell avtale for nærmere veiledning):

Eventuelt andre opplysninger:

Kontaktopplysninger for foresatte:

Foresatt 1:
Navn: _____

Foresatt 2:
Navn: _____

Tlf. arbeid: _____

Tlf. arbeid: _____

Tlf. privat: _____

Tlf. privat: _____

Lege, navn: _____

Tlf: _____

Sist oppdatert. Dato/sign foresatte: _____

ⁱ Form betyr her om det er tablett, depottablett, inhalasjon mv.

Rutiner for medisinerer av barn i barnehage/skole/SFO

Fase 1 - Informere om behovet for hjelp til legemiddelhåndtering i barnehage/skole/SFO

Hvem	Hva	Utdyping
Foresatte/barnet/et even	Orienterer barnehagen v/syrer eller skolen v/reaktor om behovet for medisinerer.	
Fastlege/ behandlende lege	Rekvirerer legemiddel (resept) og vurderer om barnet eller foresatte er i stand til å mestre legemiddelbruken selv. Orienterer foresatte/barnet/eleven om at de må kontakte barnehagen eller skolen/SFO vedrørende behovet for medisinerer. Legen må gi nødvendig veiledning, herunder om hvordan forhold ved sykdommen og mulige bivirkninger som trenger særskilt oppfølging skal håndteres. Ved behov skal legen utarbeide skriftlig veiledning, og benytte tolk for å sikre at informasjonen blir forstått.	Fastlege/behandlende lege skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra legens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig.
Barnehagen	Barnehagen etterspør relevante helseopplysninger i forbindelse med opptak. Barnehagen utformer og sender ut egnet informasjonsmaterieell til foresatte der de gjøres oppmerksom på viktigheten av å informere barnehagen om barnets helsestilstand/medisineringsbehov. Spørsmål om barnas helsestilstand inkorporeres som et fast punkt i samtaler med foresatte.	Barnehagen skal oppfordre foresatte om å opplyse om forhold ved barnets helse som de ønsker at personalet skal ta særskilt hensyn til.
Skolen/ skoleeier/SFO	I forbindelse med innmelding til skolestart og SFO bør det informeres om at foresatte med barn med behov for medisinerer må ta kontakt med skolen/SFO (dette bør fremgå av innmeldingsskjemaet).	Skolen skal oppfordre foresatte til elever om å opplyse om forhold ved barnets helse som de ønsker at personalet skal ta særskilt hensyn til.
Helsestasjons- og skolehelsestjenesten	Skal bidra til at kommunen har oversikt over helsestilstanden og de faktorer som kan virke inn på helsen til barn og ungdom som går til kontroll i helsestasjonen. Skal ha rutiner for samarbeid med fastlegene og med spesialisthelsestjenesten.	

Fase 2 – Håndtering av legemidler i barnehagen/skolen/SFO knyttet til det enkelte barnet og eleven

Hvem	Hva	Utdyping
Foresatte/eleven – barnehagen eller skolen/SFO	<p>Det utarbeides skriftlig avtale om medisiner i barnehagen eller i skolen/SFO mellom foresatte (eldre elever) og barnehagen/skolen/SFO.</p> <p>Foresatte (eldre elever) sørger for at opplysninger på medisinosikten er korrekt. Ved behov ber foresatte/eleven om oversikt for medisiner fra behandlende lege, som kan leveres i kopi til barnehage/skole/SFO. Det utarbeides en egen veiledning for håndtering av situasjoner som kan oppstå knyttet til sykdom eller bivirkninger og som kan kreve oppfølging fra skolens side. Hvis nødvendig kan opplysningene i medisinosikten kvalitetssikres av fastlege/behandlende lege.</p> <p>Legemidler må oppbevares forsvarlig, og bør låses inn og oppbevares adskilt for hvert enkelt barn</p> <p>Foresatte/eleven opplyser om eventuelle endringer i medisineren, og nødvendige oppdateringer gjøres i avtalen, herunder en vurdering av behovet for utarbeidelse av ny oversikt for medisineren.</p> <p>Foresatte/eleven opplyser om det er behov for særlig oppfølging i forbindelse med sykdomstilstanden/medisineren (observasjon el.).</p> <p>Barnehagen har en samleperm for hvert barn med relevante skjemaer, kontaktopplysninger osv, hvor avtalen og de ulike skjemaene ligger. Skolen sørger for at avtalen og de ulike skjemaene ligger i elevens mappe.</p> <p>Bistår foresatte ved behov og på de foresattes/elevens initiativ ved utarbeidelse av den enkelte avtale om legemiddelhåndtering. De foresatte kontakter lege dersom de trenger hjelp i forbindelse med avtalen.</p>	<p>Avtalen bør inneholde bl.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvem det gjelder • Hvem som i praksis skal dele ut medisin • Hvordan legemidler skal gis • Hvilken kompetanse ansvaret forutsetter • Hvem som er opplæringsansvarlig • Dosering og tidspunkt/tidsperiode for medisiner (medisinosversikt) • Oppbevaring (må oppbevares i henhold til pakningens anvisninger i medisinomtalen og på trygg og sikker måte) • Informasjon om barnets medisinske tilstand, som er relevant for legemiddelhåndteringen • Vedlegg til avtalen <p>Det er viktig at foresatte/elev samtykker til den informasjonsutveksling som den enkelte avtalen legger opp til. Personvernet må ivaretas.</p>
Fastlege/ behandlende lege	<p>Bistår foresatte ved behov og på de foresattes/elevens initiativ ved utarbeidelse av den enkelte avtale om legemiddelhåndtering. De foresatte kontakter lege dersom de trenger hjelp i forbindelse med avtalen.</p>	<p>Fastlegen gjør en vurdering av om gjennomføringen av medisineren kan gjøres forsvarlig. Legen må forsikre seg om at foresatte/eleven mottar og forstår den informasjon som gis.</p>
Helsestasjons- og skolehelsetjenesten	<p>Bistår med å utarbeide rutiner for legemiddelhåndtering generelt. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten har plikt til å bistå i dette arbeidet dersom de forespørres.</p>	<p>Styrer/rektor sørger for å kontakte helsestasjonen/skolehelsetjenesten for å sikre at de generelle rutinene er forsvarlige</p>

Medisinsk tilstand (relevant info om sykdomstilstand, ev symptomer):

Kompetanse/opplæring:
Hvilken kompetanse er nødvendig for personalet som skal medisinere:

Hvem gir opplæring til personalet:

Uventede hendelser:
Dersom det oppstår *komplikasjoner / uventede hendelser* hva enten det gjelder selve medisineren eller barnets helsetilstand må barnehagen/skolen/SFO sørge for å varsle foresatte. Feil rapporteres skriftlig til styrer/rektor og foreldre/foresatte. Dette følges opp av styrer/rektor.

Type anfall:
(Allergisk reaksjon/anafylaktisk sjokk/Astma anfall/Diabetes (føling/insulinsjokk)/Epileptisk anfall/Annet).

Hvis barnet får anfall som nevnt over kan det gi følgende utslag/vise seg ved følgende symptomer:

Ved anfall gjøres følgende:

Ved anfall/reaksjon bruker barnet følgende medisiner:

Barnet kan også hjelpes ved å:

SAMTYKKEERKLÆRING:
For at barnehage/skole/SFO skal kunne be om bistand fra helsestasjon/skolehelsetjeneste må foresatte samtykke. Gis slikt samtykke?

JA NEI (sett ring rundt svaret)

SKJEMA:
Følgende skjema er vedlagt denne avtalen:

Skjema for medisinosversikt: **JA NEI** (sett ring rundt svaret)

Mottak av medisiner fra foresatte til barnehage/skole/SFO: **JA NEI** (sett ring rundt svaret)

Skjema for utlevering av medisiner fra barnehage/skole/SFO til barnet/eleven: **JA NEI** (sett ring rundt svaret)

Sted/dato:

Foresatte _____ Styre/ rektor _____

AVTALE OM MEDISINERING AV BARN I BARNEHAGE, SKOLE OG SFO

Barnehage/skole/SFO: _____

Avdeling/klasse: _____

Barnets navn: _____ Født: _____

Adresse: _____ Postnr./Sted: _____

Avtalen er mellom barnehage/skole/SFO og elev/foresatte om:

- medisinering i barnehage/skole/SFO
- innlevering av medisiner – oppbevaring av medisiner

Foresatte (eldre elever) sørger for:

- å orientere barnehagen v/styrer eller skolen v/rektor om behovet for medisinering
- å gi relevante opplysninger for medisineringen i forhold til barnets medisinske tilstand
- at opplysninger på medisinoversikten er korrekt, at opplysninger i medisinoversikten, herunder opplysninger om navn på legemiddel, administrasjonsform, dosering og tidspunkt for medisinering er korrekt, (medisinoversikten er vedlegg til denne avtalen)
- å opplyse om det er behov for særlig oppfølging i forbindelse med medisineringen (observasjon el.)
- Leverer legemiddel til barnehagen eller skolen/SFO (skjema for mottak av medisiner fra foresatte/eleven til barnehage/skole/SFO benyttes)
- at doseringseske (eller tilsvarende) som leveres inneholder riktig legemiddel og riktig mengde. Doseringsesker skal være merket med barnets navn, innhold, tidspunkt for utlevering og aktuelle datoer
- å opplyse om eventuelle endringer i medisineringen

Barnehage/skole/SFO sørger for:

- at legemidler oppbevares forsvarlig (bør låses inn og oppbevares adskilt for hvert enkelt barn)
- å gi legemidlene i henhold til medisinoversikten og denne avtale
- å varsle foresatte om ev. uteglemte doser
- å følge veiledning for uventede hendelser og varsle foresatte ved ev uventede hendelser
- å benytte relevante skjemaer (krysset av i kolonnen "skjemaer")
- at styrer/rektor legger til rette for at ansatte som skal bistå med medisinering får nødvendig opplæring, og at opplæringen oppdateres/gjentas
- å kontakte fastlege/behandlende lege dersom det er behov for bistand fra helsepersonell. (Helsestasjon/skolehelsetjenesten kan eventuelt kontaktes dersom foresatte har samtykket til dette).
- å kontakte legevakten/akuttmedisinsk kommunikasjonssentral (113) tilkalles dersom alvorlig i situasjonen tilsier dette.
- at avtalen og de ulike skjemaene ligger i barnets mappe
- at personvernet ivaretas

Navn på personer som bistår barnet/eleven med medisinering:

- 1
- 2
- 3
- 4

Fase 3 – Opplæring

Hvem	Hva	Utdyping
Fastlege/ behandlende lege	Lege gir eleven og foresatte den nødvendige informasjonen om den praktiske gjennomføringen av medisineringen. Ved behov benyttes tolk og hele eller deler av informasjonen fra legen gis skriftlig.	<p>Legen gir eleven og foresatte opplysninger om bl.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> • navn på medisinen(e) • dosering • tidspunkt(er) for medisinering • varighet av medisineringen • hvordan legemiddelet skal gis • innføring i medisins virkninger og ev. bivirkninger • håndtering av forhold ved sykdomstilstanden/aktuelle bivirkninger som kan kreve særskilt oppfølging. Disse opplysningene innarbeides i den individuelle avtale som inngås i fase 2.
Foresatte/eleven Barnehagen eller skolen/SFO	Foresatte/eleven videreformidler informasjon om medisinering til barnehagen eller skolen/SFO. Foresatte/eleven kan kontakte fastlege/behandlende lege for å sikre en kvalitativ tilfredsstillende opplæring av personalet om medisineringen av det enkelte barn. Barnehegeier eller skolen/SFO må sørge for at ansatte som skal bistå med medisinering får opplæring, og at opplæringen oppdateres/gjentas.	Der avtale om medisinering er inngått, sørger styrer eller rektor for at de personene som har samtykket til å bistå med medisinering får opplæring.
Helsestasjons- og skolehelsetjenesten	Barnehagen eller skolen kan henvende seg til helsestasjons- og skolehelsetjenesten ved behov for generelle avklaringer i forhold til medisinering.	Skolehelsetjenesten kan delta i opplæringen dersom helsetjenesten tilbyr en generell opplæring av skolens personale. Dersom opplæring er knyttet til en konkret elev, kreves det samtykke fra foresatte for at skolehelsetjenesten skal kunne delta i opplæringen.

Fase 4 – Oppbevaring og medisinerer

Hvem	Hva	Utdyping
Foresatte/eleven	Leverer legemiddel til barnehagen eller skolen/SFO.	Foresatte/eleven har ansvar for å levere legemidlet på en måte som gjør det egnet for utdeling av riktig legemiddel i riktig dose og til riktig tidspunkt. Dette kan være i form av doseringseske eller multidose, alternativt i originalemballasje med bruksanvisning fra apoteket. Foresatte/eleven har ansvaret for at doseringseske (eller tilsvarende) som leveres inneholder riktig legemiddel og riktig mengde. Doseringesker skal være merket med barnets navn, innhold, tidspunkt for utlevering og aktuelle datoer.
Barnehagen eller skolen/SFO	Barnehagen/skolen/SFO sørger for at medisinene blir oppbevart i henhold til generelle rutiner/ev tilpasninger til disse som er gjort i individuell avtale. Legemidlene gis i henhold til medisinoversikten og individuell avtale. Ved uventede hendelser/komplikasjoner må veiledning for disse følges og foresatte varsles. Relevante skjemaer benyttes, herunder skjema for mottak av medisiner fra foresatte/eleven til barnehage/skole/SFO og skjema for medisinoversikt og utlevering. Foresatte må varsles om evt. utglemte doser. Alle legemidler som skal kasseres leveres til de foresatte/eleven.	
Helsestasjons- og skolehelsetjenesten	Kontaktes ved behov for generelle avklaringer av personalet som medisinerer.	Spørsmål angående behandling av enkeltelever må ivaretas av fastlege/behandlende lege. Forutsatt samtykke fra foresatte/barnet kan helsestasjonen/skolehelsetjenesten kontaktes i et konkret tilfelle.

4

Fase 5 – Oppfølging

Hvem	Hva	Utdyping
Foresatte/eleven	Foresatte/eleven har ansvar for å holde løpende kontakt med lege og barnehage/skole/SFO samt for å videreformidle informasjon om bl.a. endringer i medisineringen eller i sykdomsbildet som er relevant for medisineringen.	På bakgrunn av ev. endringer i medisinerer vurderes justeringer av resultatet fra arbeidet fra foregående faser. De individuelle avtalene bør evalueres jevnlig.
Barnehagen eller skolen/SFO	Dersom det oppstår komplikasjoner/uventede hendelser som gjelder selve medisineringen eller barnets helsetilstand må barnehagen/skolen/SFO sørge for å varsle foresatte. Mulige symptomer og komplikasjoner/bivirkninger som kan oppstå fremkommer av avtalen. Dersom foresatte ikke nås og det er behov for bistand fra medisinsk hold for det enkelte barn, kontaktes fastlege/behandlende lege som gir den nødvendige rådgivning. Legevakten/Akuttmedisinsk kommunikasjonssentral (113) tilkalles dersom alvoret i situasjonen tilsier dette. Skolehelsetjenesten kan kontaktes i påvente av tilkalt medisinsk assistanse.	Representant for helsestasjons- og skolehelsetjenesten bidrar til å gi generell informasjon som er nødvendig for å justere rutiner for krisehåndtering/beredskap. Barnehagen/skolen/SFO skal ha nødvendig førstehjelpsutstyr. Styrer/rektør har ansvaret for at ansatte er kjent med hvor utstyret oppbevares og hvordan førstehjelp ytes. Dersom veiledning for uventede hendelser/komplikasjoner er utarbeidet for det aktuelle barnet/eleven benyttes denne. Feil rapporteres skriftlig til styrer/rektør og foresatte og skal følges opp av styrer/rektør i henhold til rutiner for internkontroll.

5